

Zbiór Orzeczeń

POSTANOWIENIE TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 6 września 2017 r. *

Odesłanie prejudycjalne – Artykuł 99 regulaminu postępowania przed Trybunałem – Ekstradycja obywatela państwa członkowskiego Unii Europejskiej do państwa trzeciego, w którym jest on narażony na ryzyko poddania go karze śmierci – Obywatelstwo Unii – Artykuły 18 i 21 TFUE – Artykuł 19 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Ochrona przed ekstradycją

W sprawie C-473/15

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Bezirksgericht Linz (sąd rejonowy w Linzu, Austria) postanowieniem z dnia 24 lipca 2015 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 7 września 2015 r., w postępowaniu:

Peter Schotthöfer & Florian Steiner GbR

przeciwko

Eugenowi Adelsmayrowi,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: R. Silva de Lapuerta, prezes izby, E. Regan, J.C. Bonichot, A. Arabadjiev i C.G. Fernlund (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Peter Schotthöfer & Florian Steiner GbR przez A. Hawla, E. Eypeltauera, A. Gigitnera oraz N. Fischer, Rechtsanwälte,
- w imieniu rządu austriackiego przez C. Pesendorfer, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu czeskiego przez J. Vlácilu oraz M. Smolka, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Irlandii przez E. Creedon, L. Williams, D. Kelly'ego oraz A. Joyce'a, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez M. Gray, barrister,

* Język postępowania: niemiecki.

- w imieniu rządu węgierskiego przez M. Tátrai oraz przez M.Z. Fehéra, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez R. Troostersa oraz S. Grünheid, działających w charakterze pełnomocników,

postanowiwszy, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, orzec w formie postanowienia z uzasadnieniem, zgodnie z art. 99 regulaminu postępowania przed Trybunałem, wydaje następujące Postanowienie

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 18 TFUE, art. 6, art. 19 ust. 2, a także art. 47 i 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Peter Schotthöfer & Florian Steiner GbR a Eugenem Adelsmayrem dotyczącego zapłaty odszkodowania z tytułu anulowania umowy z powodu obawy przed ekstradycją.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 3 Peter Schotthöfer & Florian Steiner, spółka prawnicza z siedzibą w Monachium (Niemcy), zaprosiła E. Adelsmayra, austriackiego lekarza zamieszkałego w Austrii, jako prelegenta na zorganizowaną w styczniu 2015 r. dla klientów spółki konferencję na temat warunków pracy i okoliczności ścigania go w Zjednoczonych Emiratach Arabskich, w którym to państwie przez wiele lat, poczynając od roku 2004 r., wykonywał on zawód lekarza anestezjologa i specjalisty intensywnej opieki medycznej.
- 4 W lutym 2009 r. jeden z pacjentów leczonych przez E. Adelsmayra w Zjednoczonych Emiratach Arabskich, który cierpiał na poważną chorobę i kilkakrotnie doznał zatrzymania akcji serca, zmarł po operacji, doznawszy kolejnego zatrzymania akcji serca. Eugenowi Adelsmayrowi zarzucono spowodowanie śmierci.
- 5 Po złożeniu skargi przez jednego z lekarzy zatrudnionych w szpitalu, w którym pracował E. Adelsmayr, prowadzone było, w szczególności przez tego lekarza, dochodzenie. W wyniku tego dochodzenia stwierdzono, że doszło do zabójstwa.
- 6 W 2011 r. w Dubaju (Zjednoczone Emiraty Arabskie) rozpoczął się proces, w ramach którego prokurator domagał się dla E. Adelsmayra kary śmierci. W 2012 r. E. Adelsmayr opuścił jednak Zjednoczone Emiraty Arabskie. Podczas swojej nieobecności został skazany na karę dożywotniego pozbawienia wolności w postępowaniu wszczętym tytułem zabezpieczenia. Jednocześnie pierwotne postępowanie mogło w każdym czasie zostać podjęte i doprowadzić do skazania go na karę śmierci.
- 7 Również w Austrii przeciwko E. Adelsmayrowi zostało wszczęte postępowanie karne obejmujące zarzuty wysunięte przeciwko niemu w Zjednoczonych Emiratach Arabskich. W dniu 5 maja 2014 r. austriacka prokuratura umorzyła jednak to postępowanie, wskazując, że „podejrzany zdołał w sposób wiarygodny doprowadzić do powstania wrażenia, że postępowanie wszczęte w Dubaju prawdopodobnie wynikało z nagonki przeciwko niemu”.
- 8 Władze austriackie zaleciły E. Adelsmayrowi, by zwracał się do określonych państw o informację, czy może udać się na ich terytorium, nie narażając się na wydanie organom Zjednoczonych Emiratów Arabskich.

- 9 W październiku 2014 r. E. Adelsmayr otrzymał ofertę kancelarii Peter Schotthöfer & Florian Steiner dotyczącą konferencji, o której mowa w pkt 3 niniejszego postanowienia. Następstwem tej oferty było podpisanie umowy.
- 10 Punkt 5.1 tej umowy dotyczy wypłaty odszkodowania w wypadku anulowania umowy i jest sformułowany następująco:
- „W przypadku anulowania przedmiotowego referatu z przyczyn zawinionych przez prelegenta najpóźniej na miesiąc przed terminem referatu prelegent zobowiązuje się do zapłaty organizatorowi ryczałtowego zwrotu kosztów w wysokości 150 EUR”.
- 11 Pod koniec listopada 2014 r., w związku z napięciami między Republiką Austrii a Królestwem Arabii Saudyjskiej, E. Adelsmayr zaczął obawiać się wyjazdu do Niemiec w celu wygłoszenia referatu. Zwrócił się on do organów niemieckich o wydanie mu listu żelaznego, dodając, że konieczna jest pilna odpowiedź, gdyż po dniu 15 grudnia 2014 r. anulowanie referatu nie będzie już możliwe.
- 12 Nie otrzymawszy odpowiedzi od wspomnianych organów, w dniu 12 grudnia 2014 r. E. Adelsmayr poinformował na piśmie kancelarię Peter Schotthöfer & Florian Steiner o anulowaniu referatu.
- 13 Na podstawie pkt 5.1 umowy zawartej z E. Adelsmayrem kancelaria Peter Schotthöfer & Florian Steiner wystosowała do niego wezwanie do zapłaty kwoty 150 EUR, a w dniu 3 lutego 2015 r. otrzymał on nakaz zapłaty.
- 14 Sąd odsyłający wskazuje, że w dniu, w którym E. Adelsmayr wystąpił do Trybunału, nie był przeciwko niemu wydany żaden międzynarodowy nakaz aresztowania. Sąd ten zastanawia się, czy anulowanie przedmiotowego referatu jest uzasadnione powodami zarzucalnymi zainteresowanemu, czy też jego obawa przed wjazdem na terytorium Niemiec jest uzasadniona.
- 15 W tych okolicznościach Bezirksgericht Linz (sąd rejonowy w Linzu, Austria) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy ustanowiona w art. 18 TFUE zasada niedyskryminacji powinna być interpretowana w ten sposób, że w przypadku gdy państwo członkowskie w swoim porządku prawnym zawiera postanowienie takie jak art. 16 ust. 2 ustawy zasadniczej Republiki Federalnej Niemiec, które przewiduje zakaz ekstradycji własnych obywateli do państw trzecich, należy ją stosować do obywateli innych państw członkowskich, którzy przebywają w danym państwie członkowskim?
- 2) Czy art. 19 ust. 2 oraz art. 47 [karty] należy interpretować w ten sposób, że państwo członkowskie Unii [...] jest zobowiązane oddalić wniosek o ekstradycję wystawiony przez państwo trzecie i dotyczący obywatela Unii przebywającego na terytorium danego państwa członkowskiego, jeżeli wniosek o ekstradycję opiera się na postępowaniu karnym oraz wyroku zaocznym wydanym w państwie trzecim, które nie są zgodne ze standardem minimalnym wynikającym z prawa międzynarodowego i bezwzględnie obowiązującymi zasadami porządku publicznego Unii oraz zasadą rzetelnego procesu?
- 3) Czy, wreszcie, art. 50 [karty], względnie chronioną przez orzecznictwo Trybunału zasadę »ne bis in idem«, należy interpretować w ten sposób, że w przypadku pierwszego skazania w państwie trzecim i późniejszego umorzenia postępowania z powodu braku rzeczywistych podstaw do dalszego ścigania w państwie członkowskim Unii [...] stanowi on, względnie ona, przeszkodę dla dalszego ścigania przez państwo trzecie?

- 4) W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na jedno z trzech pytań od pierwszego do trzeciego: czy art. 6 [karty] («prawo do wolności») należy interpretować w ten sposób, że w przypadku żądania wydania w drodze ekstradycji przez państwo trzecie obywatel Unii nie mógłby zostać umieszczony w areszcie ekstradycyjnym?».

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 16 Zgodnie z art. 99 regulaminu postępowania, jeżeli pytanie skierowane w trybie prejudycjalnym jest identyczne z pytaniem, w którego przedmiocie Trybunał już orzekał, jeżeli odpowiedź na pytanie prejudycjalne można wywieść w sposób jednoznaczny z orzecznictwa lub jeżeli odpowiedź na pytanie prejudycjalne nie pozostawia żadnych uzasadnionych wątpliwości, Trybunał może w każdej chwili, na wniosek sędziego sprawozdawcy i po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, orzec w formie postanowienia z uzasadnieniem.
- 17 Wspomniany przepis podlega zastosowaniu w niniejszej sprawie.
- 18 Poprzez pytanie drugie, które należy rozpatrzyć w pierwszej kolejności, sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 19 ust. 2 i art. 47 karty należy interpretować w ten sposób, że pochodzący od państwa trzeciego wniosek o ekstradycję dotyczący obywatela Unii, który, korzystając ze swobody przemieszczania się, opuszcza państwo członkowskie pochodzenia w celu przebywania na terytorium innego państwa członkowskiego, powinien zostać przez to ostatnie państwo oddalony, jeżeli istnieje poważne ryzyko, iż w wypadku ekstradycji obywatel ten może zostać poddany karze śmierci.
- 19 Jeżeli chodzi o możliwość zastosowania karty w sprawie takiej jak będąca przedmiotem postępowania głównego, należy przypomnieć, że Trybunał orzekł już, że orzeczenie państwa członkowskiego o ekstradycji obywatela Unii, w sytuacji gdy obywatel ten skorzystał z przysługującego mu prawa do swobodnego przemieszczania się w Unii, przybywając z państwa członkowskiego, którego jest obywatelem, do innego państwa członkowskiego, jest objęte zakresem zastosowania art. 18 i 21 TFUE, a zatem prawem Unii w rozumieniu art. 51 ust. 1 karty (zob. podobnie wyrok z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, pkt 31, 52).
- 20 Trybunał wywiódł stąd, że postanowienia karty, a w szczególności jej art. 19, mają zastosowanie do takiego orzeczenia (zob. podobnie wyrok z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, pkt 53).
- 21 Ustalenia te mają zastosowanie również w niniejszej sprawie, dotyczącej możliwości udania się przez obywatela austriackiego do państwa członkowskiego innego niż to, którego jest on obywatelem – konkretnie do Republiki Federalnej Niemiec – w celu wygłoszenia tam referatu, a tym samym do skorzystania ze swobody przemieszczania się bez narażania się na ekstradycję.
- 22 Jeżeli chodzi o wykładnię art. 19 ust. 2 karty, należy przypomnieć, że na podstawie tego postanowienia nikt nie może być usunięty z terytorium państwa, wydalony lub wydany w drodze ekstradycji do państwa, w którym istnieje poważne ryzyko, iż może on zostać poddany karze śmierci, torturom lub innemu nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu.
- 23 Trybunał orzekł, że w wypadku gdy państwo trzecie skierowało do państwa członkowskiego wniosek o ekstradycję obywatela innego państwa członkowskiego, pierwsze z tych państw członkowskich powinno rozpatrzyć, czy ekstradycja nie naruszy praw wskazanych w art. 19 karty (wyrok z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, pkt 60).

- 24 W tej kwestii należy wskazać, że w zakresie, w jakim właściwy organ państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek o ekstradycję, dysponuje danymi świadczącymi o rzeczywistym ryzyku nieludzkiego lub poniżającego traktowania osób w państwie trzecim, które wystąpiło z wnioskiem, jest on przy podejmowaniu decyzji o ekstradycji do tego państwa zobowiązany do dokonania oceny istnienia wspomnianego ryzyka w oparciu o obiektywne, wiarygodne, dokładne i należycie zaktualizowane dane (zob. podobnie wyrok z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, pkt 58, 59).
- 25 W niniejszej sprawie sąd odsyłający wskazuje, że w czasie procesu E. Adelsmayra w Zjednoczonych Emiratach Arabskich prokurator wnosił o wymierzenie mu kary śmierci. Sąd ten dodaje, że E. Adelsmayr został skazany zaocznie na karę dożywotniego pozbawienia wolności wyłącznie tytułem zabezpieczenia i że kara śmierci może zostać orzeczona w razie podjęcia postępowania karnego w następstwie jego ekstradycji.
- 26 Wynika stąd, że istnieje „poważne ryzyko” w rozumieniu art. 19 ust. 2 karty, iż w wypadku ekstradycji E. Adelsmayr może zostać poddany karze śmierci.
- 27 W konsekwencji na pytanie drugie, w zakresie, w jakim dotyczy ono wykładni art. 19 ust. 2 karty, należy udzielić następującej odpowiedzi: postanowienie to należy interpretować w ten sposób, że pochodzący od państwa trzeciego wniosek o ekstradycję dotyczący obywatela Unii, który, korzystając ze swobody przemieszczania się, opuszcza państwo członkowskie pochodzenia w celu przebywania na terytorium innego państwa członkowskiego, powinien zostać przez to ostatnie państwo oddalony, jeżeli istnieje poważne ryzyko, iż w wypadku ekstradycji obywatel ten może zostać poddany karze śmierci.
- 28 W świetle odpowiedzi udzielonej na tę część pytania drugiego nie ma potrzeby badania tego pytania w zakresie, w jakim dotyczy ono art. 47 karty, ani pytań pierwszego, trzeciego i czwartego.

W przedmiocie kosztów

- 29 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba), orzeka, co następuje:

Artykuł 19 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że pochodzący od państwa trzeciego wniosek o ekstradycję dotyczący obywatela Unii, który, korzystając ze swobody przemieszczania się, opuszcza państwo członkowskie pochodzenia w celu przebywania na terytorium innego państwa członkowskiego, powinien zostać przez to ostatnie państwo oddalony, jeżeli istnieje poważne ryzyko, iż w wypadku ekstradycji obywatel ten może zostać poddany karze śmierci.

Podpisy